

Jonathan Lindström om astronomiskt självförtroende

När jag var sju år satt jag nypurrad med mina tre systrar, mamma och pappa och såg den första månlandningen på teve.

Jag begrep inte mycket av det direktsända blurret, men det var där det började. På mellanstadiet hade jag redan ett litet teleskop och mätte månbergens höjd utifrån skuggglängder och terminatorns läge. Minns jag rätt sträckte sig Platos ringberg på öst- eller västsidan 3 400 meter över kratergolvet. Och utifrån egna observationer fastställde jag Saturnus-månen Rheas omloppstid till 4,538 dygn, vilket – också här om jag minns rätt – var 0,02 dygn för mycket.

Man var kanske ingen stjärna på fotboll eller populär i klassen, men man visste sin plats i universum och kunde rabbla solsystemsparametrar med åtskilliga decimaler. När jag stötte på ett par tjejer från grannklassen på väg hem i skymningen pekade jag oombedd ut en ljuspunkt över motorvägen och förklarade att det var Jupiter. Då kom den vagt fientliga frågan: Hur vet du det? som om de misstänkte att jag antingen ljög eller var därifrån själv.

Astronomins betydelse för identiteten och självförtroendet är nog en viktig orsak till ett starkt, tidigt intresse. Ja, ibland handlade det om högmod, som när jag självsvåldigt döpte en tillfällig molnformation i närheten av Jupiters södra ekvatorialbälte till Lindströmsbukten. Den var större än jorden innan den blåste bort. Det var en trygghet att ständigt ha sällskap av bekanta himlakroppar och besitta kunskaper i ett udda ämne. Andra höll reda på målstatistik från allsvenskan, hästutrustningar

eller kapten Haddocks svordomar. Astronomin kändes aningen nyttigare och mer seriös, och även om det var lite ensamt var det ju samtidigt ett förhållandevis unikt intresse. Först från de yngre tonåren ledde det till kontakter med likasinnade.

I vuxen ålder har familj, yrke och allmän livserfarenhet tonat ner astronomins sociala betydelse, men fortfarande finns astronomins alla andra ljuvligheter kvar, det som också grep tag men vägrar släppa. Dit hör astronomin som ingenjörskonst, alltifrån det inspelade vindsuset från Titans iskalla atmosfär till modeller av galaxhoparnas dynamik. Astronomernas finurlighet får en att häpna.

Dit hör också astronomins skönhet: Vintergatans stjärnglittrande töcken en sen höstnatt, Mars' ockra-öknar med ett stänk av gnistrande polaris och Betelgeuses flämtande apelsinljus en blåsig vinterkväll. Eller lukten av ett japanskt postorderteleskop, frusen plåt, smörjolja och fernissat trä och så tystnaden kring en komets ensamma dimfläck. Det är så vackert att man måste ha sönder något.

Slutligen finns det existentiella djupet, en oändlig rymd utan mål och mening utöver vad vi människor på jorden fyller den med. Där finns fantastiska möjligheter som vi kan drömma om och våra barnbarn förverkliga. Och nästan alla barn, vare sig sju eller sjuttio år, känner sig ibland udda och lite utanför. Då är universum en lagom stor och trygg vän att hålla i handen. ★

Jonathan Lindström är amatörastronom, arkeolog och författare med bas i Stockholm.